

Het levenstestament

De regie zelf in handen houden

EPN

Vereniging van Estate Planners in het Notariaat

HET LEVENSTESTAMENT

De regie zelf in handen houden

Wellicht heeft u weleens nagedacht over wat er gebeurt wanneer u een zwaar ongeluk krijgt, ernstig ziek wordt of gaat dementeren. Dit roept een aantal vragen op. Wie kan dan uw wensen op medisch gebied kenbaar maken aan de behandelend arts? Wie regelt voor u het beste verzorgingshuis of uitstekende particuliere zorg? Hoe en door wie wordt uw vermogen goed beheerd?

U kunt bij uw notaris een 'levenstestament' opmaken. In uw levenstestament wijst u één of meerdere personen aan die u onvoorwaardelijk vertrouwt. U geeft aan hen een volmacht om uw wensen op medisch gebied kenbaar te maken en om goede zorg te organiseren. Daarnaast geeft u volmacht om uw vermogen te beheren, waarbij u uitgebreide instructies kunt geven over de wijze waarop dit dient te gebeuren. Deze brochure is bestemd voor iedereen die meer wil weten over het maken van een levenstestament. Daarnaast is deze brochure bedoeld als voorbereiding op uw eerste gesprek bij de notaris.

Inhoudsopgave

Waarom is een levenstestament nodig?.....	4
Wat gebeurt er als u niets regelt?	4
Naar de rechter!.....	4
Wettelijke beschermingsmaatregelen.....	5
Bewind.....	5
Mentorschap.....	5
Curatele.....	6
Waar bestaat een levenstestament uit?.....	6
Wie wijst u aan als gevolmachtigde?	6
Wie behartigt uw medische belangen?.....	7
Overige wilsverklaringen.....	7
Donorcodicil/hersencodicil.....	9
Wat kan ik in een levenstestament op financieel gebied regelen?.....	9
Financiënbezit.....	10
Digitalezaken.....	10
Schenkeningen	10
Praktische zaken rondom uw overlijden.....	11
Bezit in het buitenland.....	11
U bent ondernemer.....	11
Wanneer gaat de volmacht in?.....	12
Wie houdt toezicht op het gebruik van de volmacht?.....	12
Wat is het verschil met een gewoon testament?.....	13
Hoe regel ik een levenstestament?.....	13
Stel uw levenstestament tijdig op.....	14
Registratie van uw levenstestament.....	14
Wie ziet de inhoud van mijn levenstestament?.....	14
Kan ik mijn levenstestament herroepen?.....	15

Waarom is een levenstestament nodig?

U komt gedurende uw leven in een situatie terecht dat u niet meer uw eigen belangen kunt behartigen. U kunt daarbij bijvoorbeeld denken aan de situatie dat u door dementie, een andere ziekte of door een ernstig ongeluk (u raakt in coma) langdurig niet meer in staat bent om belangrijke zaken – privé en/of zakelijk – te regelen. Men spreekt dan van wilsonbekwaamheid.

Een levenstestament is een document, opgesteld en vastgelegd bij de notaris, waarin u uw wensen en instructies kunt laten vastleggen. Mocht er tijdens uw leven iets gebeuren waardoor u (tijdelijk) niet meer uw belangen kunt behartigen, dan kunnen uw wensen op die manier kenbaar worden gemaakt aan de mensen en instanties om u heen. Het is een geruststellende gedachte dat een door u gekozen persoon, waarin u alle vertrouwen hebt, namens u mag optreden als u door omstandigheden niet meer kunt handelen. U kunt ook een levenstestament maken als u bepaalde zaken niet zelf meer wilt regelen en het prettiger vindt dat een ander dat voor u doet. Verder kan een levenstestament praktisch zijn als u voor een lange periode afwezig bent, bijvoorbeeld vanwege een verblijf in het buitenland.

Een levenstestament is overigens niet alleen van belang voor oudere mensen, maar ook voor jongeren, ondernemers en personen met vermogen in het buitenland.

Wat gebeurt er als u niets regelt?

Naar de rechter!

Bent u wilsonbekwaam en is er geen levenstestament gemaakt, dan krijgt u te maken met de wettelijke beschermingsmaatregelen: bewind, mentorschap of curatele. De kantonrechter gaat dan iemand aanwijzen die uw financiële en/of medische belangen gaat behartigen. Dit kan dus ook iemand worden die niet tot uw naaste kring behoort. Dit geldt eveneens als u gehuwd bent. Uw echtgenoot mag namens u geen financiële beslissingen nemen als u dat zelf niet meer kunt.

U moet dus naar de rechter. Daar zitten wel wat haken en ogen aan. Bij de wettelijke beschermingsmaatregelen, zoals bewind, gelden namelijk de

volgende strikte regels:

- de bewindvoerder dient jaarlijks rekening en verantwoording af te leggen aan de rechter;
- voor bepaalde handelingen moet vooraf toestemming worden gevraagd aan de rechter, bijvoorbeeld voor de verkoop van uw woning;
- schenkingen zijn nog maar beperkt of zelfs helemaal niet meer mogelijk omdat hiervoor toestemming nodig is van de rechter.

Deze regels gelden ook als uw echtgenoot of uw kinderen de bewindvoerder zijn. Wilt u liever zelf de regie in handen houden, dan dient u een levenstestament op te stellen. Met een levenstestament ontzorgt u uw naasten. U voorkomt een hoop rompslomp. Zij hoeven dan immers niet meer naar de rechter om toestemming te vragen voor diverse handelingen. U kunt in uw levenstestament bepalen of, aan wie, hoe en hoe vaak rekening en verantwoording moet worden afgelegd voor de verrichte werkzaamheden en uitgaven. Daarnaast is er voor het doen van schenkingen geen toestemming van de rechter nodig als u in uw levenstestament bepaalt dat de gevolmachtigde deze handelingen namens u mag verrichten. Hierdoor blijft het mogelijk om belastingen na uw overlijden te verminderen dan wel te anticiperen op een (eventueel in de toekomst) verschuldigde eigen bijdrage in het kader van de Wet langdurige zorg (Wlz).

Wettelijke beschermingsmaatregelen

Er zijn drie wettelijke beschermingsmaatregelen: bewind, mentorschap en curatele. Hieronder worden die kort toegelicht.

Bewind

Onderbewindstelling van goederen is bedoeld voor mensen die hun financiële belangen niet meer kunnen behartigen. De bewindvoerder moet de beslissingen, zolang dat gaat, wel samen met u nemen. Als u het niet met elkaar eens bent, hakt de rechter de knoop door.

Mentorschap

Mentorschap is bedoeld voor mensen die hun persoonlijke belangen niet meer kunnen behartigen. Een mentor beschermt u op het persoonlijke vlak. Het gaat dus niet over uw geld of over uw bezittingen. Als u zelf niet meer kunt beslissen over uw verzorging, verpleging of (medische) behandeling doet een mentor dat voor u.

Curatele

Curatele is de meest ingrijpende beschermingsmaatregel. Met ondercuratelestelling wordt u als persoon beschermd. Ook uw vermogen wordt beschermd. Als u onder curatele wordt gesteld, bent u niet langer handelingsbekwaam. Dit betekent dat er geen handelingen meer mogen worden verricht zonder toestemming van de curator. Mocht het zo ver komen dat er toch een bewindvoerder, mentor of curator moet worden benoemd, dan kunt u in uw levenstestament vastleggen wie dat dan moet zijn. U kunt ook opnemen welke persoon juist niet uw belangen mag behartigen. Als u dat expliciet opneemt in uw levenstestament, dan is dat een duidelijke leidraad voor de rechter. De rechter zal in de meeste gevallen ook aan een dergelijke wens gehoor geven.

Waar bestaat een levenstestament uit?

Een levenstestament bestaat meestal uit een of meer van de volgende onderdelen:

- een volmacht voor uw vermogen;
- de omschrijving van de financiële volmacht voor uw vermogen, zoals het beheren van uw bankrekeningen, het verkopen van uw woning, het regelen van uw zaken bij de Belastingdienst, het doen van schenkingen etc.;
- een volmacht voor medische aangelegenheden;
- de omschrijving van uw wensen ten aanzien van (medische) verzorging (denkt u daarbij aan zaken als een behandelverbod, een euthanasieverzoek, een donorcodicil, een behandelwens of een NPV-levenswensverklaring);
- een toezichtregeling.

U bent de volmachtgever en de persoon aan wie u de volmacht geeft is de gevolmachtigde (ook wel levensexecuteur genoemd).

Wie wijst u aan als gevolmachtigde?

Het is belangrijk dat u goed nadenkt over de vraag wie u als gevolmachtigde kiest. U dient een persoon te kiezen waarin u het volste vertrouwen hebt. Er kan misbruik van de volmacht gemaakt worden. Er zijn namelijk verschillende gevallen bekend waarin een gevolmachtigde handelingen verrichtte die niet in het belang van de volmachtgever, maar in het belang van de gevolmachtigde zélf waren. U kunt

ook overwegen om meerdere personen samen aan te wijzen als gevolmachtigde. Daarnaast kunt u iemand aanwijzen die alleen financiële beslissingen namens u kan nemen en iemand anders die alleen medische beslissingen voor u mag nemen.

Wie behartigt uw medische belangen?

Een belangrijk onderdeel van uw levenstestament is de medische paragraaf. In dit onderdeel kunt u uw wensen vastleggen op medisch gebied zoals:

- de keuze wie de medische vertegenwoordiger wordt en daarmee het aanspreekpunt voor artsen en zorginstellingen. Deze persoon kan bijvoorbeeld ook de indicatiestelling bij het CIZ (Centrum Indicatiestelling Zorg) aanvragen;
- de inzage in uw medisch dossier (wie mag medische inlichtingen en gegevens krijgen);
- de keuze voor een verpleegtehuis of de wens dat u juist zo lang mogelijk thuis verzorgd wilt worden;
- met wie de medisch vertegenwoordiger moet overleggen en aan wie hij/zij advies moet vragen voordat er een medische beslissing wordt genomen;
- de keuze voor wel of geen medische behandeling of reanimatie.

Degene die u als medisch vertegenwoordiger heeft aangewezen weet dan waar hij rekening mee moet houden.

Overige wilsverklaringen

Naast de volmacht kunt u wilsverklaringen opnemen in uw levenstestament. U kunt hierbij denken aan het opstellen van een euthanasieverzoek, een dementieverklaring of een niet-behandelverklaring. Ook is het mogelijk een behandelwens of NPV-levenswensverklaring op te stellen.

Met een euthanasieverzoek vraagt u om medicijnen die leiden tot uw levenseinde als uw leven uitzichtloos is of als u ondraaglijk pijn lijdt. U kunt zelf aangeven wat u verstaat onder ondraaglijk en uitzichtloos lijden. De dementieverklaring kunt u gebruiken om aan te geven om in geval van dementie uw leven (actief) te beëindigen. U kunt daarbij aangeven bij welke symptomen van dementie dit aan de orde is en op welke leeftijd dit moet gebeuren. De Wet geneeskundige behandelingsovereenkomst geeft patiënten het recht op

een zogenoemde "niet-behandelverklaring". De niet-behandelverklaring is niet gelijk aan een euthanasieverzoek. De niet-behandelverklaring wordt, in tegenstelling tot een gewoon testament, niet letterlijk uitgevoerd, maar naar de geest van wat u daarin heeft verklaard. De hulpverlener of arts zal samen met uw medische vertegenwoordiger dan wel uw mentor de niet-behandelverklaring zo goed mogelijk uitleggen naar uw bedoelingen. In een niet-behandelverklaring geeft u aan welke (medische) behandelingen u in bepaalde omstandigheden niet wilt ondergaan. Als u geen niet-behandelverklaring heeft gemaakt, dan wordt u behandeld volgens de algemeen gangbare opvattingen in de gezondheidszorg.

Meestal wordt in een levenstestament vastgelegd in welke situatie of omstandigheden iemand niet meer wil worden behandeld. U kunt in het levenstestament natuurlijk ook bepalen dat u juist wel wilt worden behandeld. U neemt dan een behandelwens op waarin u verklaart dat u levensverlengende maatregelen wilt, waardoor u zo lang mogelijk in leven blijft. Ondanks een in of bij het levenstestament vastgelegde behandelwens heeft een arts overigens wel het recht om een behandeling niet te starten of een reeds ingezette behandeling te stoppen indien sprake is van medisch zinloos handelen.

De NPV-levenswensverklaring is een wilsverklaring waarin u aangeeft dat u kiest voor optimale medische en verpleegkundige zorg die de waarde van het leven ondersteunt tot het natuurlijke levenseinde. In een NPV-levenswensverklaring geeft u aan niet voor levensbeëindiging te kiezen, maar tegelijkertijd overbehandeling in de laatste levensfase te willen voorkomen. Een NPV-levenswensverklaring is in die zin dus niet hetzelfde als een behandelwens waarbij het doel is zo lang mogelijk in leven te blijven.

Al deze verklaringen mag u zelf opstellen en hoeven niet notarieel in een levenstestament te worden vastgelegd. Toch is het goed om de verklaringen in uw levenstestament op te nemen. De notaris moet zich er immers van overtuigen dat u op het moment dat u de verklaring opstelt en ondertekent, volledig in staat bent om uw wil te bepalen. Bovendien staat voor artsen en anderen vast dat u op het moment dat u de instructies gaf, de gevolgen van uw beslissingen goed kon overzien. Het is ook mogelijk om de door u gemaakte verklaringen aan uw levenstestament te hechten of er alleen naar

te verwijzen, zodat uw medisch vertegenwoordiger hiervan op de hoogte is.

Omdat de medische volmacht veel implicaties kan hebben, is het verstandig bij uw huisarts en/of uw behandelend specialist aan te geven dat u een levenstestament met een medische volmacht heeft opgemaakt. Ook is het belangrijk om de door u opgemaakte wilsverklaringen, zoals een euthanasieverzoek, met uw huisarts door te spreken en regelmatig te bevestigen dat u er nog steeds achter staat.

Donorcodicil/hersencodicil

U kunt ook een donorcodicil opstellen waarmee u toestemming geeft om na uw overlijden organen of weefsels te transplanteren. Hierbij kan ook al rekening worden gehouden met de nieuwe Wet op de Orgaandonatie die naar verwachting in juli 2020 in werking zal treden. Het is bijvoorbeeld mogelijk om iemand aan te wijzen die de beslissing over de orgaandonatie neemt. Daarnaast kunt u vastleggen dat u bepaalde organen en weefsels niet beschikbaar stelt voor transplantatie. U kunt een en ander laten aantekenen in het donorregister.

Ook is het mogelijk een hersencodicil op te stellen. Als orgaandonor bent u niet automatisch hersendonor. Hiervoor is aparte registratie bij de Nederlandse Hersenbank nodig.

Een kopie van de codicillen kunnen aan het levenstestament worden gehecht zodat de door u aangewezen medisch vertegenwoordiger bekend is met het feit dat u een donorcodicil en/of hersencodicil heeft opgesteld.

Wat kan ik in een levenstestament op financieel gebied regelen?

Zoveel mensen zoveel wensen. De uiteindelijke inhoud van uw levenstestament is geheel afhankelijk van uw eigen voorkeuren en uw persoonlijke omstandigheden. Om u enig idee te geven wat u zoal kunt regelen voor uw financiële belangen volgt hierna een kort overzicht van een aantal veelvoorkomende situaties.

Financiën en bezit

U kunt aan de gevolmachtigde een volmacht geven om uw bankrekeningen te beheren zodat de betalingen gewoon door kunnen blijven gaan. Vaak regelen ouders al bij de bank dat hun kinderen gemachtigd worden voor de bankrekeningen. Dit volstaat echter niet altijd. In veel bankvoorwaarden staat namelijk dat deze bankvolmacht eindigt wanneer de rekeninghouder wilsonbekwaam wordt. In het levenstestament wordt geregeld dat de bancaire volmacht in dit geval juist niet eindigt. Verder kunt u denken aan het beheren van het vermogen. Hoe en door wie dient uw vermogen beheerd te worden? Wie doet de jaarlijkse belastingaangiften voor u?

Digitale zaken

Heeft u een overzicht van al uw wachtwoorden en inlogcodes, zoals DigID? En waar bewaart u die? En wat moet er gebeuren met uw social media accounts als u die zelf niet meer kunt beheren? Dit kunt u allemaal vastleggen in een levenstestament.

Schenken

Misschien doet u ieder jaar schenkingen aan uw kinderen en kleinkinderen. Wilt u dat de gevolmachtigde hiermee doorgaat of is het de bedoeling dat er geen schenkingen meer worden gedaan als u dat zelf niet meer kunt? Aan de schenkingen kunt u nadere eisen stellen. U kunt bijvoorbeeld bepalen dat er alleen aan bepaalde personen (zoals alleen aan uw eigen (klein)kinderen) en/of door u gekozen goede doelen geschonken mag worden en voor een bepaald maximumbedrag per jaar. Dit is ook van belang op het moment dat u uw wil niet meer kunt bepalen (bijvoorbeeld omdat u dement bent) en u in een zorginstelling verblijft. Als u in een zorginstelling verblijft, krijgt u te maken met een eigen bijdrage in de zin van de Wet langdurige zorg (Wlz). Met uw levenstestament in handen kan de gevolmachtigde toch schenkingen blijven doen uit uw vermogen om de eigen bijdrage zoveel mogelijk te verlagen. Tevens kan er door de schenkingen belasting worden bespaard. U kunt gebruik maken van de jaarlijkse schenkingsvrijstellingen. Verder kunt u ook in uw levenstestament opnemen dat de schenkingen aan uw (klein)kinderen altijd privé blijven van uw eigen kind en bij scheiding niet voor de helft met uw ex-schoonzoon of schoondochter hoeven te worden gedeeld.

Praktische zaken rondom uw overlijden

Op het moment dat u overlijdt, zijn er veel zaken die in een korte periode geregeld dienen te worden. Als u uw nabestaanden instructies wenst mee te geven met betrekking tot uw uitvaart dient u dit te regelen in uw levenstestament, testament of een codicil.

In de praktijk komt het zeer vaak voor dat nabestaanden pas na de uitvaart naar een notaris gaan om het testament van de overledene in te zien of dat pas later (te laat) een (donor)codicil gevonden wordt. Om zeker te zijn dat uw nabestaanden tijdig op de hoogte zijn van uw wensen rondom uw overlijden of het feit dat u een donorcodicil of hersencodicil heeft, is het verstandig om hiervan in uw levenstestament melding te maken.

Bezit in het buitenland

Voor het geval dat u bezit in het buitenland heeft zoals een vakantiewoning, een spaarrekening of aandelen in een buitenlandse vennootschap, kunt u een zogenoemde buitenlandvolmacht opstellen. Het Nederlands recht is op uw levenstestament van toepassing. U moet er echter rekening mee houden dat in het buitenland andere regels gelden.

Een (algemene) volmacht waarbij de persoon die u gevolmachtigd heeft bijna alles met betrekking tot uw buitenlands vermogen kan doen wat u zelf ook zou kunnen, kan problemen geven als niet precies is aangegeven voor welke handeling u volmacht geeft. Verder wordt in het buitenland vaak de eis gesteld dat er twee gevolmachtigden moeten zijn. Eén handtekening is doorgaans niet voldoende. Om deze redenen is een op maat gemaakte buitenlandvolmacht essentieel en overleg met een specialist ter plaatse aan te bevelen.

U bent ondernemer

Voor een ondernemer is het van belang dat de zaken altijd doorgaan. Ook op het moment dat u als ondernemer niet meer in staat bent om te handelen of omdat u tijdelijk of langdurig met andere dingen bezig bent. Voorkomen moet worden dat uw onderneming stil komt te liggen als u (tijdelijk) uit de roulatie bent en u daardoor niet of onvoldoende leiding kunt geven. Dit kunt u oplossen door in uw levenstestament aan iemand anders een ondernemersvolmacht te geven.

U kunt al uw zaken als ondernemer, vennoot of aandeelhouder, dat wil zeggen alle handelingen zonder enige uitzondering op elk rechtsgebied (ondernemingsrecht, vennootschapsrecht, fiscaal recht) regelen. U kunt bijvoorbeeld volmacht geven om investeringen te doen, rechtspersonen op te richten of om stemrecht in een aandeelhoudersvergadering uit te oefenen. Het is van belang om het levenstestament altijd in samenhang te bekijken met alle andere documenten die reeds zijn opgesteld voor de onderneming, zoals de statuten van de B.V., aandeelhoudersovereenkomsten etc. Het kan namelijk zo zijn dat deze regelingen reeds voorzien in de situatie dat een bestuurder of aandeelhouder wilsonbekwaam wordt.

Wanneer gaat de volmacht in?

U kunt in uw levenstestament omschrijven dat de volmacht direct na de ondertekening van de akte in werking treedt. Een andere optie is dat de volmacht pas ingaat na een artsenverklaring. De volmacht kan dan pas gebruikt worden als een daarin gespecialiseerde arts heeft verklaard dat u niet meer in staat bent om zelf te handelen. Hieraan zijn kosten verbonden. Bovendien kan het wat langer duren voordat de volmacht gebruikt kan worden.

Wie houdt toezicht op het gebruik van de volmacht?

Het is belangrijk dat u een gevolmachtigde aanwijst die u volledig vertrouwt. Toch kan het gebeuren dat een gevolmachtigde iets doet wat niet uw bedoeling is, per ongeluk of met opzet. Er zijn verschillende mogelijkheden om dit zoveel mogelijk te voorkomen:

- U kunt een toezichthouder benoemen die toezicht houdt op de door de gevolmachtigde namens u verrichte handelingen. U kunt ook vastleggen dat de gevolmachtigde voor bepaalde belangrijke handelingen, zoals de verkoop van uw woning, de toestemming nodig heeft van de toezichthouder. De toezichthouder kan een professional zoals uw accountant zijn.
- U kunt aan twee personen een volmacht geven waarbij u bepaalt dat zij

alleen samen van de volmacht gebruik mogen maken.

- U kunt aan de gevolmachtigde de verplichting opleggen om op vaste tijden rekening en verantwoording aan u af te leggen. Als u ook besluit een toezichthouder te benoemen, kan de gevolmachtigde aan de toezichthouder rekening en verantwoording afleggen als u zelf niet meer in staat bent deze te controleren.

Wat is het verschil met een gewoon testament?

De naam zegt het al: een levenstestament is een testament dat werkt tijdens uw leven. In een gewoon testament legt u juist vast wat er ná uw overlijden met uw nalatenschap moet gebeuren. Omdat een gewoon testament pas werkt na overlijden, kan een in het testament benoemde executeur pas met zijn of haar werkzaamheden beginnen nadat u bent overleden. Veel mensen voelen de behoefte om ook iemand aan te stellen voor de periode voorafgaand aan het overlijden. Met een levenstestament kunt u er voor zorgen dat iemand gedurende uw leven uw zaken kan regelen. Een persoon die u tijdens uw leven als gevolmachtigde heeft bijgestaan, kunt u ook tot executeur benoemen. Daarvoor moet u een gewoon testament opstellen.

Hoe regel ik een levenstestament?

De notaris helpt u verder met het opstellen van uw levenstestament. Het maken van een levenstestament is maatwerk. Ieder mens heeft weer andere persoonlijke voorkeuren en wensen. U kunt zich voorstellen dat een ondernemer andere zaken wil regelen dan iemand die al met pensioen is. Het is belangrijk dat een levenstestament weloverwogen tot stand komt. Het is daarbij ook van belang dat u de gelegenheid en de tijd krijgt om uw wensen te formuleren en om rustig over bepaalde zaken na te denken. De eerste stap bij het maken van een levenstestament is een bespreking met uw notaris. De notaris informeert u over de mogelijkheden. Aan de hand van de door u aangegeven wensen kan hij een eerste ontwerp maken van uw levenstestament dat samen met een toelichting aan u wordt toegestuurd. Indien u kunt instemmen met het toegezonden ontwerp, kan het levenstestament bij de notaris getekend worden.

Stel uw levenstestament tijdig op

De notaris moet bij het opstellen van het levenstestament overtuigd zijn van uw wilsbekwaamheid. Als daarover twijfel bestaat, kan de notaris advies vragen aan een gespecialiseerde en onafhankelijke arts, die u dan zal onderzoeken en beoordelen. Bij de diagnose van Alzheimer of dementie is het belangrijk om zo snel mogelijk de juridische zaken zo goed mogelijk te regelen. Op een later moment kan dit misschien niet meer. Stel een levenstestament dus tijdig op.

Registratie van uw levenstestament

Na ondertekening wordt het levenstestament bij de notaris in de kluis bewaard en de notaris zal u vervolgens een afschrift meegeven. Dit is een door de notaris ondertekende kopie van de originele akte. Het feit dat u een levenstestament heeft gemaakt wordt geregistreerd in een Centraal Levenstestamentenregister (CLTR). Het CLTR is een landelijk register waarin wordt geregistreerd wie, wanneer en bij welke notaris een levenstestament heeft laten maken.

Wie ziet de inhoud van mijn levenstestament?

Het is natuurlijk niet de bedoeling dat ieder willekeurig persoon inzage kan krijgen in uw levenstestament. U kunt vastleggen wie welke delen van uw levenstestament mag zien. Daarbij kunt u ook regelen op welk moment dat mag. Tevens kunt u vastleggen wie een afschrift of een uittreksel van (de volmacht(en) uit) uw levenstestament mag hebben.

Het CLTR biedt geen inzage in de inhoud van het levenstestament. Alleen notarissen hebben toegang tot de gegevens van het CLTR. Deze situatie is vergelijkbaar met het maken en registreren van een gewoon testament. Door de registratie kunnen belanghebbenden te weten komen of iemand een levenstestament heeft gemaakt en of deze niet herroepen is. Dit is met name van belang voor leden van de rechterlijke macht, banken en artsen. Als een arts of een kantonrechter informatie uit een levenstestament nodig

heeft of wil weten of er een levenstestament is, kan hij daarvoor een notaris raadplegen. De notaris zal iedere keer de poortwachter zijn die bepaalt wie er inzage mag hebben in uw levenstestament.

Kan ik mijn levenstestament herroepen?

De volmachten in uw levenstestament eindigen op het moment dat u overlijdt, maar ook eerder ingeval van uw faillissement, bij de toepassing van de schuldsaneringsregeling of uw ondercuratelestelling. U kunt in uw levenstestament de beëindigingsgronden uitbreiden. Zo kunt u bijvoorbeeld bepalen dat de volmacht ook eindigt als vaststaat dat de gevolmachtigde zelf wilsonbekwaam is.

U kunt het levenstestament op ieder moment herroepen of wijzigen door een nieuwe notariële akte op te stellen, zolang u op het moment van het herroepen van uw levenstestament maar "wilsbekwaam" bent. Verder is het van belang dat u de herroeping schriftelijk aan de gevolmachtigde meldt en de afschriften aan de gevolmachtigde terugvraagt.

Tot slot

Wilt u na het lezen van deze brochure meer informatie, maak dan een afspraak met een EPN-notaris bij u in de buurt. Het notariskantoor kan u verder helpen bij het vastleggen van uw persoonlijke wensen en u begeleiden bij het maken van de juiste keuzes, zodat uw levenszaken juridisch duidelijk en goed worden vastgelegd. Zie voor een overzicht van EPN-notarissen: www.epn-notaris.nl.

EPN, februari 2019

e: info@epn-notaris.nl, i: www.epn-notaris.nl

